

Offentliggjort d. 8. januar 2002

Arveafgift - Formløs testamentarisk disposition[©]

*Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen*

www.v.dk

Ved et forlig for Højesteret i sagen ref. i TfS 2001, 898 ⁽¹⁾ tiltrådte ministeriet, at et dødsbos midler med afgiftsmæssig virkning skulle tilfalde en fond etableret af boet frem for arveladers universalarving. Fra arveladers side forelå dispositioner, der muligvis kunne anses som en formløs testamentarisk disposition, og denne disposition, der ikke var anfægtet af universalarvingen, blev senere godkendt af universalarvingens arving. Forliget er vidtgående, men skal ses i lyset af særlige omstændigheder i sagen.

Der er i arveloven fastsat en række krav af såvel formel som materiel karakter for at anerkende en disposition som en gyldig testamentarisk disposition.

Er kravene ikke opfyldt, vil den testamentariske disposition efter omstændighederne være helt eller delvist ugyldig. Der sondres her mellem testationer, der må anses som en *nullitet*, dvs. at testationen skal tilsidesættes af retten ex officio, og testationer, der alene er *anfægtelige*, dvs. at der kun sker tilsidesættelse, såfremt der rejses indsigelse af rette vedkommende.

Spørgsmålet om, hvorvidt en testation skal have virkning efter sit indhold, har selvsagt i første række betydning for den civilretlige arvedeling.

I anden række har testationen betydning for den boafgift (arveafgift), der skal udredes til det offentlige. Navnlig forud for vedtagelsen af boafgiftsloven, og den mellemliggende ændring af arveafgiftsloven, havde fordelingen af arven og modtagerens relation til testator væsentlig betydning for afgiftens størrelse. I visse tilfælde kunne arveafgiften så-

¹¹ HR-retsforlig af 29/5 2001: Boet efter Knud Arne Wielandt Hansen SKM2001.604.H (TfS 2001, 898)

Offentliggjort d. 8. januar 2002

ledes nå op på 90 pct. af arven. Selv om der med vedtagelsen af boafgiftsloven i 1995 er gennemført væsentlige lempelser af afgiften af arv, er der fortsat en betydelig afgiftsmæssig interesse knyttet til den arveberettigedes relation til testator.

Spørgsmålet om, i hvilket omfang det offentlige med virkning for opgørelsen af afgiftstilsvaret skal respektere *anfægtelige* testamentariske dispositioner, er belyst i sagen afgjort ved Østre Landsrets dom, ref. i TfS 1998, 140. Sagen blev efterfølgende indbragt for Højesteret og her forligt på Højesterets opfordring, jf. TfS 2001, 898. Ministeriet har den 22/11 2001 offentliggjort en kommentar til forliget.

Sagen vedrørte – summarisk gengivet – en arvelader, der i et testamente fra 1979 havde indsat en nevø som universalarving. Efterfølgende traf arveladeren sammen med medstifter beslutning om at oprette en fond og overføre en væsentlig del af sin formue til fonden. Således havde arvelader den 31/12 1982 underskrevet et stiftelsesdokument, hvoraf bl.a. fremgik, at han ved dokumentets oprettelse overdrog visse aktiver til fonden. Endvidere gav han sit pengeinstitut meddelelse om at overføre bl.a. et kontantindestående samt nogle i depot beroende certifikater i en spareforening til fonden, idet dog arveladeren skulle have eneprokura. Hændelsesforløbet og beslutningen om fondsoprettelsen var endvidere beskrevet i nogle efterfølgende, udaterede optegnelser udarbejdet af arvelader.

Godt et år senere afgik arveladeren ved døden. Behandlingen og opgørelsen af dødsboet var baseret på, at fonden var ejer af de aktiver, som arvelader havde overdraget fonden. I tilknytning til afslutningen af boet traf boet sammen med den oprindelige medstifter beslutning om at opdele fonden i to fonde, og boet indgav herefter anmeldelsesblanket, stiftelsesdokument og vedtægter til Fondsregistret for den fond, som boet havde interesse i. Fondsregistret fandt ikke, at der var stiftet en fond i 1982. Som følge heraf meddelte Told- og Skattestyrelsen, at værdien af de aktiver, som arveladeren tidligere havde overdraget til fonden, skulle fordeles i overensstemmelse med arveladers testamente og afgiftsberigtiges herefter. Heri fik ministeriet medhold i sagen afgjort ved Østre Landsrets dom, ref. i TfS 1998, 140. Sagen er på dette punkt i overensstemmelse med den fondsretlige praksis om endelig udskillelse.

Offentliggjort d. 8. januar 2002

For Højesteret blev sagen imidlertid forligt, jf. TfS 2001, 898, bl.a. således, at boet skulle udarbejde tillægsboopgørelse og tillægsrepartition, således at arveafgiften skulle beregnes efter bobeholdningen på tidspunktet for forligets indgåelse, og at arveafgiften skulle beregnes ud fra den forudsætning, at boets midler skulle *tilfalde* fonden, som *etableres* af boet, i modsætning til universalarvingen.

I ministeriets kommentar af 22/11 2001 til sagen anføres som begrundelse for ministeriets tiltrædelse af forliget bl.a., at ministeriet ikke fandt at kunne udelukke, at Højesteret ville finde, at der i sagen forelå en testamentarisk disposition, hvorefter arvelader havde tilkendegivet, at en væsentlig del af hans formue skulle overgå til fonden. Endvidere henvistes til, at universalarvingen ikke havde anfægtet en sådan formløs disposition, og at universalarvingens arving – efter universalarvingens dødsfald – havde godkendt fordelingen af midlerne til en fond.

Forliget er vidtgående i henseende til at tillægge en formløs testamentarisk disposition virkning for afgiftsberegningen. Forliget skal dog ifølge ministeriets kommentar af 22/11 2001 ses i lyset af sagens særlige omstændigheder.

— o —